

Zbývá
ještě
tolik
života

LOUIS DE BERNIÈRES

Zbývá ještě tolik života

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

☰ KNIHA ZLIN

Louis de Bernières
Zbývá ještě tolik života – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

**Zbývá
ještě
tolik
života**

**Zbývá
ještě
tolik
života**

LOUIS DE BERNIÈRES

Přeložil Viktor Janiš

≡ KNIHA ZLIN

Copyright © Louis de Bernières 2018
Translation © Viktor Janiš, 2022
Cover illustration © Dana Lédl, 2022

ISBN tištěné verze 978-80-7662-417-7
ISBN e-knihy 978-80-7662-418-4 (1. zveřejnění, 2022) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-7662-419-1 (1. zveřejnění, 2022) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-7662-420-7 (1. zveřejnění, 2022) (mobi)

*Chacun de nous a sa blessure
Son coin de paradis perdu
Son petit jardin défendu*

Georges Moustaki, „Alexandrie“

Na památku mých prarodičů,
Audrey a Kennetha,
kteří se na Cejlonu pokusili začít nový život.

Kapitola první **Pistolnický snap**

Mezi horskými úbočími se odráželo práskání výstřelů a jejich třeskot slábl s každým dalším opakováním ozvěny. Daniel Pitt a Hugh Bassett seděli bok po boku na malé rovince a hráli pistolnickou verzi snapu. Na stolku před sebou měli dvě sady karet, krabici munice a dva služební revolvery Mark VI. Patnáct metrů od nich stála šibe-nice se dvěma řadami plechovek, které z ní visely na provázcích.

Cílem bylo jako první prostřelit všechny plechovky. Někdy pro změnu sešli do údolí, naházeli lahve do jezera a potápěli je výstřely z pušek. Dva někdejší stíhači takhle hezky trávili poslední hodinku dne, zatímco se zvedala mlha a v bungalovech se vařila večere.

Daniel Pitt a Hugh Bassett trpěli apatií danou tím, že už nejsou ve válce. I v zemi tak krásné a překvapivé jako Cejlon jim chyběly extrémní zážitky, díky nimž si ve Velké válce připadali tak intenzivně naživu, a to i v polostínu smrti. Ani jednomu z nich se nestýskalo po zabíjení, a když si vyšli na lov kačen nebo drobné zvěře, nikdy domů nenosili víc, než jejich rodiny mohly sníst. Oba mnohokrát viděli, jak člověku náhle vyhasne světlo v očích, když odejde z tohoto světa, a se zvěří to bylo úplně stejné. Ve skolení zvířete již nebylo vůbec nic triumfálního, provinile se cítili víc než kdy jindy, ale pořád toužili po chvilkovém zapomnění ve víru lovu.

Najdou se lidé, jimž po návratu z války přijde mír nesnesitelný, protože na rozdíl od jiných civilů nedokážou propadnout posedlosti bezvýznamnými detaily a procedurami. Takoví muži nenávidí prodle-vy a váhání, únavnou diplomacii, příšerný nedostatek energie a kázně a ze všeho nejvíc nenávidí pocit, že jejich práce není důležitá.

Když jste zápasili o svobodu Francie nebo bránili oblohu nad Londýnem před zepelíny, co dalšího vám potom může připadat důležité?

Daniel a Hugh měli štěstí, že se zabývali výrobou čaje, protože v tomhle odvětví záleží všechno na dobrém načasování, dobré týmové práci a jasném chápání hierarchie odpovědnosti. Daniel miloval ohromné a krásné stroje v továrně a nedokázal odolat pokušení vyhrnout si rukávy a pomoci sinhálským technikům, když se něco rozbilo. Poradit si se stroji je o tolik snadnější než poradit si s lidmi.

Za závadou stroje vždycky stojí přesně definovaná množina možných důvodů a i řešení jsou bez výjimky naprosto logická. Zato lidé jsou zálužní a vyhýbaví, vrtkaví a náladoví. Myslíte si, že jim rozumíte, a pak se ukáže, že jste je nepochopili. Mysleli jste si, že vás milují, a oni se najednou projeví jako záštiplní nebo lhotejní.

Daniel měl rád ryzí rozumnost strojního zařízení, ale také si užíval bratrství mechaniků a častokrát ho napadlo, že má víc společného s techniky a užije si s nimi víc zábavy než s Brity, kteří se scházeli v klubu. Krom tamilštiny dělníků z čajové plantáže pochytil i něco ze sinhálštiny a zjišťoval, že čím víc jazyků člověk zná, tím lépe rozumí tomu vlastnímu. Uvědomil si, že každý jazyk rozčleňuje svět po svém. Byl napůl Francouz a často si lámal hlavu, proč se jeho francouzská osobnost odlišuje od té britské. Ve francouzštině byl důraznější a květnatější. Kdosi mu jednou řekl, že ruština nemá slovo pro modrou barvu. Ale ekvivalent pro rozvodovou tyč nebo zdvihátko ventilu dozajista mít musí.

Měl velké štěstí, že se těšil společnosti Hughu Bassetta, který za války létal nad Francií s trojplášníky Sopwith a s camely Královského námořního letectva. RNAS využívalo stejná letiště jako Královský letecký sbor a ti dva tak mohli probírat a promýšlet nepřeborné množství témat, znovu a znovu. Oba tenkrát nepřičetně flámovali, znali stejné vtipy a košilaté písničky, celou řadu měsíců létali nad stejným zpustošeným pruhem země; oba se vši silou snažili zaplašit nevolnost z létání, zachovat si optimismus, znovu a znovu předvádět ten nemožný trik, kdy při sprintu ke kokpitu zašlapou vlastní strach. Daniel uvažoval, jestli kdy byl vůbec statečný, jestli se spíš nenechal svést úžasnou krásou a vzrušením z létání a utěšit prostým fatalismem letců. Jestli má dnes přijít ten den, pak dnes přijde. Sbohem, světe, rád jsem tě znal. Chci jen zemřít čistě, tedy neuhořet.

Ted' ale jemu a Hughovi a všem, kteří přežili, zbývalo ještě tolik života, že se s tím občas dalo jen těžko vyrovnat. Z některých se stali ochlastové; jiní zamlkli a uvěznili se sami v sobě; někteří předpovídali báječný svět a kráčeli k němu; jiní se vrátili k tomu, co dělali předtím, a proměnili válku ve vzpomínku na otřesný sen, z nějž se nakonec probudili. Většinou byli hrdí na to, co udělali, a zároveň stejnou měrou žasli nad tím, že jsou pořád naživu.

Kapitola druhá **Archie a Ester**

Vpodvečer na sklonku května 1925 dorazil Archie do Taprobani. Hodlal tam se svým bratrem strávit první dva týdny z každoroční tříměsíční dovolené a pak se chtěl v mokřadech na západ od Trikunámalé věnovat střílení bekasin.

Nad tím pozváním nějaký čas váhal. Kvůli dlouholeté neopětované touze po Danielově manželce byl totiž každý kontakt s nimi bolestný. V Pěšávaru, Šimle nebo Hindúkuši si připadal odříznutý a v bezpečí. Tam byla Rosie jen vzdálený a krásný sen a už jen samotná její existence mu svým způsobem dělala radost a těšila ho. Zatímco třeba bivakoval ve strži a kolem něj klímbali sipáhiové, on hleděl na hvězdy a vzpomínal na to, jak Rosie upíjela čaj, jak byla Rosie malá holčička, jak Rosie hrála tenis, jak se Rosie modlila v kostele nebo jak v elthamské zimní zahradě vroucně mluvila o poezii. Archiemu mohla být poezie ukradená, snad leda krom té básničky o tom, jak Horatius bránil most, ale díky Rosiině nadšení pro ni bezmála uvěřil v její význam. Když člověk Rosie poslouchal, připadalo mu, že verše jsou stejně důležité jako chleba. Archie miloval její modré oči, kaštanově hnědé vlasy, pihy, náramky a to, jak se jí za chůze houpou boky. Miloval její měkký hlas a stíny smutku v jejích očích, které se nikdy úplně neztratily, ani když si vzala jeho bratra.

Onoho svatebního dne prožil nejmučivější hodiny svého života. Pomyšlení na to, jak ji Daniel noc co noc objímá po všechna následující léta, jak Rosie vychovává děti, které on nikdy nebude mít a které by býval tolik mít chtěl, bylo pro něj naprosto nesnesitelné. Na zpáteční cestě parníkem do Indie se Danielovi vyznal v dlouhém dopise: „... Člověk má sny. Je krušné sledovat, jak odlétají jako hejno vrabců. Zůstane ti po tom pachů v ústech, jako bys olizoval starou pencí.“ V závěru dopisu vyslovil přání, aby ho pohřbili v Pěšávaru.

Archie hodně přemýšlel o smrti. Na severozápadní hranici jí člověk viděl spoustu a domorodci si jí cenili mnohem více než života. Pro ně byl život pouze otravný předpokoj ráje. Archiemu připadalo,

že touží po smrti, protože v jejich náboženském fanatismu jim jakákoli radost ze života vezdejšího přijde úplně *harám*. Člověk si život nemá užívat, dokud není mrtvý a v ráji.

Zábava v Archieho životě byla krátkodobá a sebezničující. Příliš mnoho pil a až moc si liboval v nebezpečí v horách, kde každou chvíli hrozila lavina, přešlapení ze zálohy, zajetí a mučení. Ale nejničivějším potěšením v jeho životě bylo přemýšlení o Rosie, při němž jej ochromovaly sny.

Tudíž jen s velkými obavami přijal pozvání na Cejlon, místo aby lodí vyrazil přímo zpátky do Southamptonu, a když teď na terase s Rosie a Danielem upíjeli čaj a sledovali, jak se zdola z údolí zvedá mlha, tyto obavy ještě zbytněly. Tohle se příliš podobalo ráji a něco se tu určitě pokazí.

Rosie živě líčila svou práci na klinice: „... a domorodci ani trochu nedůvěřují naší medicíně, protože mají vlastní, a tak za námi přijdou, jen když jsou zoufalí, jenže to už je očividně příliš pozdě, takže stejně umřou a pochopitelně pak naši medicíně věří ještě méně.“

„Sakra, to je nepříjemné,“ okomentoval to Archie a potáhl z cigarety. Kouřil abdullky, když je dokázal sehnat, a teď si vychutnával první z krabičky, kterou si před odjezdem koupil v Kolombu.

„Horší než nepříjemné,“ odpověděl Daniel. „Postavíš svým dělníkům krásnou drahou kliniku a pak ji využívá jen pár Evropanů.“

„Je to tak frustrující!“ stěžovala si Rosie.

„S tím se přece musí dát něco dělat,“ řekl Archie.

„Co teď děláš v Indii? Připadá mi, jako bych tam naposledy byl v minulém životě. Změnilo se tam něco?“ zeptal se Daniel.

„Ne, pořád je to stejný. Na severozápadní hranici věří jen na jednu medicínu, totiž kulku, pokud tedy nezapočítáme věci jako polykání veršů Koránu. V Kalkatě nebo Dillí je to samozřejmě úplně jinak. Pokud vím, vzdělanější Indové využívají oba systémy zároveň, přijde na to, co je nákladnější. Milá Rosie, půjdeš na kliniku... až přijde čas?“

„Jaký čas?“

„No tak, vidím, že... promiň... Víím, že na něco takového se nemá upozorňovat, ale... No, je to dost očividné, jestli můžu podotknout.“

Rosie se šťastně pohládila po bříšku. „Á, ty myslíš tohle!“

„Ano. A gratuluju. Předpokládám, že to už nebude dlouho trvat...?“

„Šest týdnů,“ přisvědčila Rosie. „Máme z toho takovou radost, že?“ prohodila a obrátila se k Danielovi.

„To máme. Tedy až na malou Ester. Ta nestojí o konkurenci. Je hodně rozmrzelá a říká: ‚Tati, ať zmizí.‘ Tvrdí, že to dítě dá někomu jinému.“

„Takže budeš rodit na klinice?“

„Normálně se rodí doma,“ odpověděla Rosie. „Nejspíš si zjednáme porodní bábu a budeme doufat, že sem dorazí včas.“

„Nedokážu si představit, jaké je to rodit,“ řekl Archie. „To musí být peklo. Zvláštní, jak lehké je to pro kočky a psy, hm? A tak ukrutná práce pro tebe. Prokletí Evino, co?“

„Radši na to nechci myslet,“ opáčila Rosie.

„Promiň. Já jsem jen rád, že zrovna tohle po mně nikdo nikdy chtít nebude.“

„Tak já jsem zase ráda, že se nemusím plazit v divočině a nechat se přepadávat Paštuny,“ řekla Rosie.

„Taky si užijeme spoustu legrace,“ pokračoval Archie. „Každý půlrok inscenujeme novou operetu od Gilberta a Sullivana a jednou jsme nastudovali parodii *Romea a Julie*, kde si náš nejobemnější důstojník stříhl roli Julie. Měli jste vidět, jak se natřásal. Sipáhiové nás samozřejmě mají za blázný. Taky vyrazíme na lov na koních v Pěšávorském údolí.“

V tu chvíli přišla Ester v noční košilce, s palečkem v puse. „Nemůžu usnout,“ oznámila. „Jste moc hluční a já nejsem unavená a ještě ani není tma.“

„Myslím, že plán selhal,“ řekl Daniel Rosie. „Však jsem říkal, že nemá cenu posílat ji do postele dřív.“

„Myslela jsem si, že Archie nás třeba první večer bude chtít pro sebe. Děti dokážou hrozně rozptylovat a taky si většinou uchvátí veškerou pozornost a nedá se mluvit o ničem jiném.“

„Teda, to jste kvůli mně neměli dělat,“ ozval se Archie. „Moje neteř je rozkošná a já jí vídávám tak málo.“ Pokynul jí a řekl: „*Viens, chérie*, pojď si sednout na můj starý smradlavý klín.“

Ester se mu sebejistě uvelebila na klíně, aniž jí při tom palec vypadl z pusy, a on ji z boku vzal za hlavu a přitiskl si ji k rameni.

„Nechte děti a nebraňte jim jít ke mně,“ ocitoval radostně evangelium Matoušovo.

„Vážně smrdíš po cigaretách,“ ozvala se Ester.

„Děti jsou tak rozkošně upřímné,“ řekl Archie. „A je to vůně, nebo smrad?“

„Tak trochu obojí. Táta nekouří.“

„Všichni si tu myslí, že jsem hodně zvláštní,“ poznamenal Daniel. „Nekouřím, a co hůř, jsem napůl Francouz, i když to na mně není moc vidět. Dávám přednost kávě před čajem a radši jsem doma než v klubu.“

„Jsi divný, bratříčku,“ pokýval hlavou Archie. „Já to vždycky říkal.“

„Strýčku Archie?“

„Ano, *chérie*?“

„Proč máš ten knír uprostřed oranžový?“

„To je z cigaret. V kouři je něco naoranžovělého.“

„Jestli půjdu do postele, budeš mi vyprávět *histoire*?“

„Jen pokud mi slíbíš, že tě to tak znudí, že usneš.“

„Usnu, až se setmí.“

„Setmí se brzy,“ opáčil Archie. „Podívej se na sluníčko, potápí se jako loď.“

„Hoří,“ poopravila ho Ester. „Je to hořící kolo.“

„Pojď, miláčku,“ řekl Archie. „Odnesu tě dovnitř. Můžeš dělat, jako že jsi zraněný voják a já tě nesu do bezpečí?“

Vstal a Ester se mu sesula v objetí. „Ach, jsem *blesée*,“ vykřikla, „a myslím, že možná umřu. Dej mi pusu.“

„Popřej dobrou noc mamince a tatínkovi,“ řekl Archie a natočil ji nejdřív k Rosie a pak k Danielovi, aby ji mohli políbit na čelíčko.

„Doufám, že ráno budeš už vykurýrovaná,“ popřál jí Daniel.

„A si je to na umření,“ odpověděla Ester.

Archie ji zanesl dovnitř a položil ji do postýlky. „Tak,“ řekl a přikryl ji.

„Teď mi musíš něco vyprávět.“

„Budu ti vyprávět o slonu, který se jmenoval Alí Anei. Mně to vyprávěl jeden chlápek, kterému se říkalo Šílený major.“

„Proč se jmenuje Alí?“

„Protože je to machometánský slon.“

„A proč se jmenuje Annie?“

„Protože Anei znamená slon.“

„Ale Annie je holčičí jméno.“

„Ne Annie. Anei.“

„Strýčku Archie?“

„Ano?“

„Co je Machobotán?“

„Vyznavač proroka Mohameda. Podívej, to by trvalo hodiny, než bych ti to vysvětlil. Chceš pohádku, nebo vysvětlit celé náboženství?“

„Pohádku, prosím. Strýčku Archie, má Mohamed rád slony?“

„Nemám ponětí, *chérie*. Měl moc rád svého velblouda a říká se, že měl rád kočky, a měl jednoho učedníka, který miloval kočky tak moc, že se mu přezdívalo ‚Otec koček‘, a pokud se nemýlím, ve své závěti odkázal pouze jednoho bílého mezka. Můžu ti už teď vyprávět tu pohádku?“

Vážně přikývla.

„Byl jednou jeden velký slon, který se jmenoval Alí Anei, a tenhle slon byl největší a nejsilnější na celém Cejlonu a žil se svými manželkami a přáteli u ohromného jezera, které bylo plné krokodýlů, na samotném okraji džungle.

No a jednou v období sucha se zašel k jezeru napít a shodou okolností tam byl hned pod hladinou krokodýl, a když Alí strčil chobot do vody, krokodýl si řekl: ‚No žúžo, velká šedá kroutící se klobása!‘ A zakousl se do něj svýma děsnýma ostrýma zubama.“

„Strýčku Archie?“

„Ano?“

„Jak se jmenoval?“

„Ten krokodýl? Ten se jmenoval lord Palmerston.“

„Ne, nejmenoval!“

„Jmenoval!“

„Nejmenoval nejmenoval nejmenoval!“

„Jmenoval jmenoval jmenoval!“

„Nene!“

„No dobře, ve skutečnosti se jmenoval podplukovník Aloysius Reginald Arthur Prkotina Krokokřup. Copak nechceš vědět, co se stalo?“

No prostě, krokodýl Aloysius vši silou zatáhl za chobot a Alí Anei tahal zpátky. Alí byl mnohem větší, takže začal tahat krokodýla z vody.

V tu chvíli kolem plaval nejlepší kamarád podplukovníka Krokokřupa, řekl si, že by mohl přiložit tlamu k dílu, takže popadl Krokokřupa za ocas a zatáhl dozadu, jenže Alí byl pořád moc silný a pak připlaval Krokokřupův druhý nejlepší kamarád a zakousl se tomu krokodýlovi do ocasu, ovšem Alí byl pořád moc silný, a než by ses nadála, deset krokodýlů se ho snažilo stáhnout do vody, aby ho mohli schlamstnout.

Možná tě napadlo, proč Alímu nepřišli na pomoc jeho kamarádi, přestože rozhořčeně troubil bolestí. Napadlo tě to?“

Ester zavrtěla hlavičkou.

„Co se dá dělat, tak popojedeme. Takže když už tahalo deset krokodýlů, začalo Alímu připadat, že taková přesila je na něj moc. Vtom si ale povšiml gumovníku a obtočil kolem něj ocas.“

„Stromy nejsou z gumy,“ ozvala se Ester, „ale ze dřeva.“

Archie si odevzdaně povzdychl a řekl: „Tak dobře, rostl tam dřevěný strom a Alí kolem něj obtočil ocas, aby se ukotvil, a takhle všichni zůstali pět hodin, protože to byl úplný pat.“

Alí si lámal hlavu, jak se z té šlamastyky dostat, a pak dostal moc dobrý nápad. Nadechl se a pak se nadechoval znovu a znovu, až už nemohl víc, načež vši silou foukl do chobotu, který byl touhle dobou hluboko v krokodýlově tlamě. Foukl tak silně, že se krokodýl nafoukl jako fotbalový míč, a foukl tak silně, že napumpovaný krokodýl náhle vybuchl – prásk! – a všichni jeho kamarádi s velkým šplouchnutím zase spadli do vody.

Takže takhle Alí Anei porazil krokodýla. Vrátil se ke svým manželkám a přátelům a příbuzným a ukázal jim poraněný chobot a řekl: ‚To byste nevěřili, co se mi zrovna stalo,‘ a vylíčil jim příběh, který jsem ti zrovna vyprávěl, a oni řekli: ‚Přestaň si vymejšlet,‘ protože mu z toho nevěřili ani slovo. Ale my víme, že je to pravda, ne?“

Ester ho v šeru počastovala skeptickým pohledem a řekla: „Zůstaneš tu se mnou, než usnu?“

„Jasněže zůstanu.“

„Strýčku Archie?“

„Ano?“

„Kde jsou moje narozeniny?“

„Kde? Nemyslela jsi spíš ‚kdy‘?“

„Ne. Kde jsou?“

„Mno, tuším, že na tebe čekají hned za rohem, a až přijdou, tak tu budou. Tady na Cejlonu. V Taprobani.“

„Za jakým rohem?“

„Tipl bych si, že v tátově továrně na čaj. Ale ať tě ani nenapadne je hledat, protože tě uvidí a jenom si odskočí za další roh.“

„Proč nemají koule hrany?“

„Propánajána... Koule je pevné těleso s jedinou hranou, když se nad tím zamyslíš. Anebo je to možná jediné trojrozměrné těleso, které nemá vůbec žádnou hranu... Omlouvám se, ale v tomhle jsi mě dostala.“

„Strýčku Archie, jak velký je vzduch?“

„Jak velký je vzduch? Bože... no... ehm... je to taková velká pokrývka, co je pár kilometrů hluboká a do níž je zabalená celá Země. Tvůj otec bude tuším vědět, jak je vzduch velký. Býval letec. Zeptej se ho ráno.“

„Strýčku Archie, proč se říká ředitel? On v továrně něco řídí?“

„Ne, on v továrně všechno řídí. Jak to jenom vysvětlit... no, taky máš přece sloveso sbírat, ale neříkáš sbíratel, ale sběratel. Dává to smysl? Myslíš, že si to budeš pamatovat?“

Ester pokývla a řekla: „Teď už budu spát.“

Obrátila se na bok a zavřela oči. Archie seděl na židli a s rukama sepjatýma na kolenou se předkláněl. Sledoval, jak se to dítě noří do snů, a říkal si, že v životě neviděl nic tak krásného. Natáhl se, že ji pohladí po hlavě, ale pak ruku stáhl.

Moc rád by měl takovéhle dítě a znovu ho napadlo, proč se zcela dobrovolně odřízl od jakékoli možnosti žít naplno. „Vytloukli to ze mě ve Westminsteru,“ řekl si pro sebe. V přípravce a pak na soukromé střední škole se za těch deset let bití rákoskou, spartánského tréninku na sportovištích a v hobbessovské válce všech proti všem naučil zcela se uzavřít. Věděl, že se z něj stal vězeň, kterému se otevřely dveře cely, ale on nemůže vyjít na světlo. „Proč takhle nedopadl Daniel?“ zeptal se sebe sama. Daniela také bili jako žito a šikanovali a mořili hladem, ale vyšel odtamtud se srdcem otevřeným

světu. Zato on jako by to svoje držel ve tmě úmyslně. Doma v Anglii je Rosiina sestra Otýlie, dobrá žena, která ho miluje, s níž by si mohl užívat života v rodinném kruhu a dětí, ale podvědomě cítil, že pokud ho někdo zbožňuje tak upřímně jako ona, musí být dotyčný nějak vadný a je třeba se mu vyhýbat. Bylo snazší milovat Rosie, protože ta jeho lásku nikdy opětovat nebude.

Archie se díval, jak ta líbezná holčička v pološeru zlehka a pokojně dýchá, a cítil, jak se mu derou do očí slzy. Zavřel oči a zašeptal: „Milý Bože, ať tohle dítě žije dlouho a šťastně a ať nikdy nepřijde k újmě. Chraň ji před válkami a katastrofami a bdi nad ní a drž nad ní ochrannou ruku.“ Odmlčel se a pak dodal: „A co se mě týče, nevadí mi, když si mě vezmeš, jakmile se ti zachce. Amen.“

Po hodině se ho Rosie vydala hledat; bála se, že se něco stalo. Nakoukla do pokoje a zahlédla Archieho ve tmě, seděl tam na židli nehybně jako socha, ruce měl sepjaté a hlavu skloněnou. „Je všechno v pořádku?“ zašeptala. „Usnula? Večeře je na stole.“

Archie k ní vzhledl tesklivýma očima a řekl: „V nejlepším pořádku. Absolutně báječné. Budu tam za minutku.“

Kapitola třetí **Archie a Rosie**

Tak jako obvykle vyrazil Daniel do továrny na výrobu čaje hned po rozbřesku, a když Rosie za hodinu vyšla na terasu, zastihla tam u stolu Archieho s konvicí čaje a půltuctem zbraní vyloženým na stole. Jedna byla rozebraná a on jí mířil na oblohu, aby se mohl pořádně podívat do hlavně.

„Propána, to je ale arzenál,“ vydechla. „Jsme ve válce?“

„Dobré ráno, zlatíčko, a že je to opravdu krásné ráno. Člověka úplně okouzlí, jak slunce dole v údolí vysuší mlhu. Všechno je báječně zelené a vzduch je tak čerstvý, že se mi ho ani nechce kazit kouřením.“

„Však je taky Cejlon druhá rajská zahrada,“ řekla Rosie. „Podle místních Adama poslali po vyhnání z ráje právě sem. Na Adamově vrchu je jeho stopa, ale na vlastní oči jsem ji neviděla.“

„Místní? Myslel jsem, že to jsou hinduisté a buddhisté. Co zrovna jim záleží na Adamovi?“

„Máme tu i spoustu katolíků a mohamedánů. To se snadno pozná podle jejich jména. Jsou tu desítky a desítky Fernandů a da Silvů a Mohamedů. Myslím, že hinduisté mají ve svém panteonu bohů i Ježíše. Tak jsem to slyšela. K čemu je tahle útlá puška?“

„Na bekasiny. Střílí se zblízka a je potřeba dávat pozor, aby se velkou dávkou broků nerozstřílely na kusy, to by se pak nedaly jíst. Tady se bekasiny loví skvěle, člověk jich může denně postřílet tisíc.“

„Tisíc denně?“ zděsila se Rosie. „Tisíc?“

„Ano, jistě.“

„Panebože!“

Archie pokračoval dál, jako by Rosiin úděs vůbec nezaznamenal. „A tahle puška má ráží dvanáct, ale jednu hlaveň s hladkým vývrtem a druhou s drážkovaným vývrtem, takže do jedné hlavně můžeš dát patronu s broky různé velikosti a kulku do druhé. Chápeš, skolit krokodýla jednou hlavní a páva druhou.“

„Krokodýly? Pávy?“

„Tak tak. A tahle je dobrá na psy. Z mrtvého psa bývá dobrá návnada na krokodýly. Krokodýli se po psech můžou úplně utlouct. Slyšel jsem, že v Číně psy i jedí. Sám jsem to nikdy nezkusil a bezpochyby to ani nezkusím, pokud tedy nebudu v Číně a nebudu to muset udělat ze zdvořilosti.“

„Psy?“

„Ano, a tahle je z nich nejlepší. Moje chloubka. Je to puška Jeffery Nitro Express .600. Podívej, nechal jsem si na ni i vyrýt svoje jméno. Má hlaveň od Kruppa a fakt báječný vyhazovač.“

„Je úplně obrovská. Určitě váží tak tunu.“

„Je *magnifique*. Ústřová energie je 11 400 joulů, ústřová rychlost 620 metrů za vteřinu a pojistka není automatická, takže tě nic nezaskočí, když zvíře padí přímo k tobě a ty nemáš čas na blbiny. Jestli tě to zajímá, ukážu ti i náboj. Je to děsný macek, nacpaný korditem a poniklovaný, aby měl větší průbojnost. Za stovku jich dáš osmaosmdesát šilinků. Těma se neplýtvá.“

Rosie se zmocnilo hrozné podezření a zeptala se: „Takže tohle je tedy puška na slony? To jsi myslel tím ‚zvířetem‘?“

„Jo, přesně tak, má milá. Je to puška na slony. To by tě překvapilo, co všechno se z takového slona dá vyrobit. Třeba stojany na špacírky. A znám člověka, který z kusu chobotu vyrobil pouzdro na plechovku se sušenkami. Člověk si vždycky nechá ocas. Pokud ho tedy slon má, samozřejmě.“

Rosie se ztěžka posadila a roztrásla se. Archie se na ni znepokojeně zadíval. „Co se děje, má milá? Není ti něco?“

Zničehonic se přestala ovládat. „Krokodýli? Psi? Pávi? Tisíc bekasin? Sloni? Nevěřím svým uším. To ses úplně zbláznil? Co se to s tebou stalo? Stojany na špacírky? Choboty na sušenky?“

„Má milá –“

„Copak nevíš, že lidi psy milují? A i pávi jsou krásní... a... a... tisíc bekasin za den?“

„Ale Rosie... má milá –“

„Nejsem tvoje milá! Neříkej mi tak! Jsi odporný! Krvežiznivý maniak! A sloni! Copak nevíš, že sloni žijí v rodinách jako my? A že jsou inteligentní a citliví a že domorodci je umí zapřáhnout do práce? A ty tam z nich děláš sirotky? Promiň, Archie, ale je mi z tebe úplně zle.“

„Ale Rosie!“

„Řekla jsem ti, jak to cítím. Tohle vraždění nevinných zvířat je naprosto odporné!“

Archie pomalu a se zcela zdrceným výrazem vstal. „Rosie, poslouvej,“ řekl zoufale. „Nevinná zvířata? Ale moje milá –“

„Neříkej mi tak. Nejsem tvoje milá! A mám ráda, když mi lidé říkají Rosemary. Kolikrát ti to ještě budu muset připomínat?“

Archie přešel ke stolu a zvedl svou drahocennou pušku Jeffery .600. Přešel ke kraji terasy, uchopil ji na samém konci hlavní a mrštil jí ze stráně. Otáčela se v líných kruzích, opsala ve vzduchu celý oblouk a nakonec skončila dole ve křoví.

„Půjdu,“ oznámil, otočil se a vytáhl stříbrné cigaretové pouzdro. Vytáhl cigaretu a roztresenýma rukama si ji strčil mezi zuby. Z kapsy vyndal zapalovač a škrtl. Když se mu ho ani po několikátém pokusu nepodařilo zažehnout, mrskl jím ze svahu za puškou. „Požádej prosím Daniela, ať mi zašle kufry do grandhotelu v Nuvara Elija.“

Nechal Rosie s otevřenou pusou na terase, zašel dovnitř a našel Ester hned za dveřmi, kde předtím poslouchala, jak matka křičí.

Archie jí dal pusu na hlavu a řekl: „Sbohem, broučku. Netuším, kdy tě zase uvidím.“

„Nechod, strýčku Archie,“ naléhala.

„Musím,“ odpověděl. „*Pas de choix*.“

„Strýčku Archie, byls za starých časů naživu?“

Toho večera přišel Daniel domů, vzal Ester do náručí a vynesl ji na terasu.

„Strýček Archie odešel,“ řekla Ester.

„Odešel? Kam?“

„Dolů do údolí.“

„Kde je Archie?“ obrátil se Daniel na Rosie, která dost strnule seděla v proutěném křesle s rukama sepjatýma na nafouklém břiše.

„Myslím, že jde pěšky do Nuvara Elija,“ odpověděla.

„Cože? Pěšky? Do Nuvara Elija? Vždyť je to děsná spousta mil!“

„Ano, mám tě požádat, ať mu zašleš věci. Do hotelu.“

„Proč? Copak se stalo?“

„Bohužel jsme se pohádali. Já se na něj rozzlobila, že zabíjí všechna ta zvířata, a on hodil tu svou pušku na slony ze stráně a prostě odešel.“

„Panebože,“ vzdychl Daniel, „vždyť víš, co k tobě cítí! A ty jsi na něj předpokládám křičela?“

„No, tak trošku. Však víš, že se dokážu rozohnit. Když mi na něčem hodně záleží.“

„Na střílení slonů?“

„A dalších tvorů. Bekasin, krokodýlů. Dokonce se zmínil, že střílí psy, aby měl návnadu na krokodýly.“

„Střílí se psi se vzteklinou a pak se na žádost vesničanů střílí toulaví psi, kteří dáví dobytek,“ vysvětlil jí ledově. „Nikdo je nestřílí pro zábavu.“

„Vážně? Pane jo. Ale sloni! Mají rodiny a jsou tak líbezní a inteligentní. A zastanou tolik práce.“

„No, samotáři ne.“

„Samotáři?“

„Přesně tak. Ti, které vyhnali ze stáda. Často v boji přijdou o ocas. Řadí ve vesnicích a boří chýše. Jsou postrachem celého

okolí. A protože pro šílené slony nemáme psychiatrické ústavy, musí se odlovit. Archie střílí samotáře, pokaždé na žádost domorodců nebo místních úřadů. Na zabití jakéhokoli jiného slona je potřeba zvláštní licence. Stojí stovky rupií a v každé další provincii si ji člověk musí koupit nanovo. Archie si přece nemůže dovolit utrácet co chvíli stovky rupií, ne? Když byl v Kolombu, takovou žádost obdržel. V džungli za Trikunámale jsou dva samotáři. Ve Východní provincii. On se ti nezmínil?“

„Proboha,“ řekla Rosie a přitiskla si dlaň na ústa.

„Musíš je zastřelit z bezprostřední blízkosti. Kulka musí slonovi projít přímo mozkem, nebo to zvíře bude dál pokračovat v útoku. A když se dvakrát netrefíš, skončíš udupaná. Nedělal bych to ani za nic. Archie má větší kuráž než já, to je jisté. Je to prvotřídní hrdinství.“

Rosie vhrkly slzy do očí. „Říkal... říkal, že člověk může zastřelit tisíc bekasin za den. Tisíc!“

„Úlovek,“ řekl Daniel mrazivě, „se rozdělí mezi vesničany. Je to jejich jediná šance na pořádnou hostinu, jednou za uherský měsíc. A kolem každého rezervoáru jsou doslova milióny bekasin. Proto je tak snadné sundat jich tisíc.“

„A krokodýli?“

„Myslím, že už odpověď znáš sama, ne?“

Rosie přikývla, ale Daniel stejně pokračoval dál. „Některým zachutnají děti a psi. Dokážou stáhnout dospělého člověka pod hladinu a utopit ho, než ho sežerou. Sami mají velmi chutné maso, obzvláště v ocase.“

„No, ale připadá mi jako věčná škoda zabíjet pávy,“ namítla chabě. „Jsou tak krásní.“

„Stejně jako bažanti. Pávy jsou jen místní bažanti. Viděl jsem tě jíst bažanta. Gaskellová je vozila do Grampian, když se vrátila ze statku.“

„Panebože, co jsem to jen napáchala,“ rozplakala se Rosie a pak si utřela tvář rukávem. „Byla jsem na něj tak nepříjemná a hnusná. Nemohl bys za ním zajet a požádat ho, aby se vrátil, a říct mu, jak moc je mi to líto?“

„To ho neznáš. Vyjedu za ním a vezmu ho do Nuvara Elija. Víím, že se nevrátí. Říkáš, že vyhodil pušku na slony z terasy?“

Rosie přikývla. „A ten stříbrný zapalovač, který jsi mu dal.“

„Té pušky si cenil víc než čehokoli jiného na světě. Stála ho nějakých devadesát liber, proboha. Jestli ji ráno dokážeme najít, budu ji muset nechat spravit.“

„Byla hrozně mohutná,“ řekla Rosie. „Nemyslím, že by se poškodila moc.“

„Hlaveň se promáčkne velmi snadno.“

„Ach, Danieli, mně je to tak líto. Myslíš, že dokáže dojít do Nuvara Elija?“

„Je to Hraničář,“ opáčil Daniel. „Ale stejně sednu na henley a vyrazím za ním.“

„Ale už se stmívá!“

„No, i tak. Bůh ví, kdy se vrátím.“

„Napišu mu dopis,“ rozhodla se Rosie a svésila hlavu. „S trochou štěstí se mi ho podaří doručit do hotelu, než Archie odjede do Triku.“

„Napiš. Ale nejdřív bys měla uložit do postele Šompi.“

„Ano, samozřejmě.“

Daniel si zašel do předsíně pro rukavice a brýle a pak se vrátil na terasu, kde Rosie sklíčeně seděla a pozorovala zapadající slunce. „Míval jsem tři bratry,“ řekl břitce, „a teď mám jen jednoho. Dva bratři padli ve službách impéria, oba v Jižní Africe. Otec je mrtvý. Archie je jediný bratr, který mi zbyl.“

„Co to říkáš?“

„Víš, jak tě Archie zbožňuje. Jestli se mu něco stane... jestli ho něco dožene k tomu, aby... něco udělal... Však víš, jak málo si cení svého života... Teda... jestli se něco stane, nikdy ti to neodpustím. Ani moje matka ne.“

„To by ale neudělal, že ne?“

„Celý život žije v naději, že o něj přijde,“ odpověděl Daniel. „Odjakživa se sám sobě hnuší. Myslel jsem, že to víš.“

„Ach, miláčku, nebuď na mě tak hrozně našťvaný.“

„Našťvaný je slabé slovo,“ opáčil a odešel.

Když řev motorky utichl ve tmě, Rosie poklekla v obýváku a pokusila se uklidnit modlitbou, ale hned ji vyrušila Ester.

„Strýček Archie odešel a teď je pryč i táta,“ řekla s palečkem v puse a ukazováčkem a prostředníčkem skrčenými nad nosem.

„Ano, ale táta se vrátí.“

„Dobře,“ řekla Ester. „Můžu teď *faire dodo*? Můžeš mi vyprávět *histoire*?“

„Maminka moc dobře francouzsky neumí,“ odpověděla Rosie. „Vlastně mi jde spousta věcí mizerně. Jestli nevdají, budu ti vyprávět pohádku v angličtině.“

„A může to být *Le Petit Chaperon Rouge*?“

Kapitola čtvrtá

Chudák dítě

Rosie praskla voda jen hodinu poté, co v robustním otrískaném autíčku značky Riley dorazila z Nuvara Elija porodní bába. Tak příhodné načasování Daniela i Rosie nadchlo a všichni tři si sedli na terase k čaji. Rosie s očima zářícíma strachem i nadšením chovala v rukách obrovské břicho. „Vážně si myslím, že bych měla chodit,“ řekla.

„Možná bys měla začít skákat,“ na to Daniel.

„Ale kuš, prosím tě. Tohle není žádná legrace.“

„Ano, pamatuju si, jak to bylo posledně.“

„Já si to nepamatuju skoro vůbec,“ opáčila Rosie. „Byla to prostě hrozná noční můra, která rázem skončila, a já tam najednou plakala s Ester v náručí. Ta vám byla maličká! Člověk tak rychle zapomíná.“

„Prvních pár dní jsi byla děsně plačtivá a deprimovaná,“ dodal Daniel.

„To se stává dost často,“ řekla porodní bába. „Ale vzhledem k tomu, že tohle je vaše druhé dítě, nemělo by to být ani zdaleka tak dlouhé a bolestivé. Za to může být člověk vděčný. Porod by nemusel trvat víc než pět hodin.“

Porodní bába byla rozumná stará panna na prahu středního věku, se širokými boky a modrošedými nakulmovanými vlasy, nosila praktické boty a vyzbrojená byla černou koženou brašnou. Sama žádné dítě neporodila. Místo toho zasvětila svůj život rození jiných a nebylo nic, co by nevěděla o radosti, utrpení a tragédii. Díky tomu

získala stoický náhled na svět, s nímž člověk přijímá rány osudu a štěstí vítá s vědoucím úsměvem. Ráda si připomínala, že člověku zrozenému z ženy je vyměřen jen krátký život a že každé robě, kterému pomůže na svět, může na tomto světě pobývat jen jistý čas.

„Odkud jste?“ zeptal se Daniel.

„Z Dorsetu,“ odpověděla. „Konkrétně z Dorchesteru.“ Hlas měla veselý a trochu nakřáplý, jako u člověka, který nasává whisky.

„To je krásné městečko,“ řekl Daniel. „Připomíná mi pár francouzských měst.“

„Každé město ti připomíná nějaké místo ve Francii,“ dobírala si ho Rosie. „Už ani nevím, kolikrát jsi řekl: ‚Teda, tady je to jako v Abbeville.‘“

„Svatá pravda,“ přikývl. „Krom Kolomba nebo Kalkaty.“

„Rodit začnete už za chvíli,“ řekla porodní bába. „Zajdu do pokoje a přesvědčím se, že je všechno připravené.“

„To určitě je,“ řekla Rosie. „Služebnictvo se zachovalo báječně a já zkontrolovala všechno na seznamu, který jste mi poslala.“

Rosie začala rodit v podvečer a náhle zaúpěla. „Panebože, už je to tady,“ vyjekla.

„Můžu ti nějak pomoci?“

„Jen mi nabídní rámě, až se tu budu motat.“

„Neměla bys ležet?“

„V žádném případě. To je úplně pitomý nápad.“

„Přijdeš o večeri.“

Probodla ho pohledem. „Snažím se něco vypudit ven, ne dostat něco dalšího dovnitř.“

„No a kdy tedy máš jít dovnitř a lehnout si?“

„Až už nebudu moct stát ani chodit. A přestaň si dělat starosti. Od toho tu máme porodní bábu. Můžeš pro ni skočit do kuchyně?“

„Obdivuju tvou kuráž,“ řekl Daniel.

Chodili kolem dokola terasy a Rosie sebou škubla a vykřikla u každého stahu: „Bože můj, bože.“

„Posledně to bylo peklo,“ prohodil Daniel. „Nemáš tušení, jak je to hrozné, když stojíš za zamčenými dveřmi, zatímco člověka, kterého miluješ, někdo očividně hodiny kruté mučí.“

„Úplně s tebou cítím,“ hekla Rosie.

„Jestli je to kluk,“ pokračoval Daniel, „líbilo by se ti, kdybychom mu říkali Ashbridge? Jen mě to tak napadlo. Přece jen to byl i můj kamarád. Nevadilo by mi to, vážně ne.“

„Je to holka,“ řekla Rosie. „Jsem si tím jistá.“

„Ashbridgette nezní moc dobře, že?“

„Na Bridget není nic špatného.“

„Brigitte je ještě lepší.“

„Tak si prostě počkáme a uvidíme, jak bude vypadat.“

„Ano, samozřejmě. Myslíš, že Ester bude u Hughu v pořádku?“

„Já bych ji tu nechtěla. Nestojím o to, aby poslouchala, jak řvu a nadávám.“

„Vážně chceš nadávat? Posledně jsi nenadávala.“

„Budu tě proklínat z plných plic.“

„Jsem chlap, já to vydržím. Můžeš se mi omluvit, až vychladneš, za rok nebo za dva.“

„Myslím, že už to přichází.“

Když Daniel vedl Rosie do ložnice, oba je překvapilo, že narazili na všechny čtyři své sloužící sešikované u zdi chodby. Všichni jim postupně potřásli rukou, usmívali se od ucha k uchu, přáli: „Hodně štěstí, paninko,“ a mírně se ukláněli.

„Páni, ti jsou tak milí,“ prohodila Rosie, když uléhala na postel, „skoro se mi chce brečet.“

„Obávám se, že asi mají před sebou dlouhou noc.“

Dítě přišlo na svět v půl třetí ráno. Stejně jako minule Daniel rázoval sem a tam, seděl s hlavou v dlaních, plnil láhev whisky a soustrastně se ošíval, kdykoli Rosie vykřikla. Připomínalo mu to scény, kdy tahali polámané letce z vraku letadla. Sloužící mu jeden po druhém nosili jídlo, říkali: „Pán potřebovat další čaj, pán potřebovat další čaj, pán potřebovat skopovou kotletu, pán potřebovat svačinku.“

„Díky, ale vážně nepotřebuju,“ kroutil Daniel hlavou, ale stejně pak nabídnuté jídlo přijal a zase začal rázovat.

Prítí, Esterina ája, vyšla z kuchyně a usmála se na něj. Její obrovské hnědé oči jako by jiskřily radostným očekáváním. „Teda, ta dělá čest svému jménu!“ pomyslel si Daniel jako pokaždé, když ji viděl.

„Když pán jít ven, dítě přijít rychleji,“ řekla.

„Jít ven?“

„Ano, pán jít ven na procházku, dítě přijít. Vždycky stává. Paninka křičí víc teď.“

„Dlouhou procházku?“

„Jen továrnu a zpátky, možná dvakrát, možná třikrát. Možná dolů do vesnice, vrátit se zpátky.“

„Možná tam tak jako tak budu muset zajít. Jinak se zblázním.“

„Paninka moc velmi silná, velmi statečná,“ pokračovala Príti.
„Pán neznepokojovat se.“ Přešla ke stojanu v předsíni a podala mu klobouk.

Když Daniel vyšel ven, lehce přšelo a byla tma tmoucí. Chvilku počkal, než si oči zvykly, a potom se vydal k továrně. Když tam dorazil, posadil se na bednu a záhy mu došlo, že mu voda prosakuje na kůži. Obešel továrnu a vyrazil dál po cestě k bungalovu, kde žil Hugh se svou ženou. Všechna světla byla zhasnutá, a tak postál před oknem do pokoje, kde podle jeho odhadu spala Ester.

„Hezky spi, miláčku,“ popřál jí tiše, pak se obrátil na podpatku a vrátil se do Taprobani.

Pět minut před jeho návratem porodní bába odrodila dítě, jednou se na něj podívala, spěšně ho zabalila do ručníku a vyběhla do koupelny. Vyčerpaná a zmatená Rosie s vlasy splepenými potem tam zůstala sama a placenta z ní klouzala ven bez dozoru.

Daniel zaznamenal pohyb, nakoukl do dveří a spatřil zcela nehybnou porodní bábu, která poodstoupila od umyvadla. „Je mi to hrozně líto,“ řekla.

Daniel vešel dovnitř a zadíval se na dítě v umyvadle. Pod plodovou blánou potřísněnou krví a slizem se to tělíčko začalo barvit z karmínové do modra. Tvář to byla velmi krásná, koutky úst se mu stáčely nahoru, jako by potlačovalo úsměv. Byl to chlapec.

„Moc se nedívejte, pane,“ varovala ho porodní bába, „ještě se vám budou zdát zlé sny.“

Ale Daniel se stejně podíval. Za války viděl mnoho hrůz, ale nikdy ho nenapadlo, že by něco takového bylo vůbec možné. „Ach, Bože na nebesích,“ řekl a slzy mu vhrkly do očí.

„Půjdu se postarat o paní Pittovou,“ oznámila porodní bába.